

DOCUMENTA

UN INVENTARIO DE 1768

Transcr. por Francisco Oliver

(Continuación)

Item sis xepetas, una destral petita, una xada grossa y una petita, y dos cavechs vells.

En lo corral: un forn nou de pestar, y quatre carretadas de tions per fer foch.

Item una soll ab dos tossinos, un mascie y una famella aveluats deu lliures.

Item setanta dos parells de teulas per remendar ditas casas.

Item una pala de forn y unas corretjadas de lleurar ab son restell de ferro tot usat, y sis burjons.

Item nou gallinas y un gall de llavor y vuyt parells de coloms y un parell de colomins.

Item se continuan las propiedats de terras de ditas heretats.

Primo se continua una pessa de terra de tenor de una quarterada en Son Roig, scituada en lo terme de Sant Joan, tinguda y confrontada com es de veurer ab acte de subastatio dels 8 agost 1755 en poder de Jaume Feliu y Llado escriba de la Real Intendencia, sembrada de favas, la que es de la heretat de la Pocoví.

Item se continua mitja quarterada de terra, El Mitja Pla, scituada en dit terme, tinguda y confrontada, com es de veurer ab acte en la Curia de la Intendencia, escriba Feliu als 28 juliol 1755, sembrada de blat, la que es de la heretat de la dita Pocoví.

Item altre quarterada de terra scituada en dit terme, a Son Roig, tinguda y confrontada com en actes es de veurer, la qual es troba sembrada de ordi y mestay y es de la heretat del dit Pera Bauça Ferrer.

Item se continuan tres quarteradas de viña scituadas en lo terme de Sant Joan, tingudas y confrontadas com en actes es de veurer en Son Coll, la que es de la heretat del dit Bauça Ferrer.

Item un quarto y mitx de terra, poch mes o menos scituat en dit terma en La Fontanella

tingut y confrontat com en actes es de veurer, sembrat de blat, el que es de la heretat del dit Bauça Ferrer.

Item altre quarterada de terra scituada en dit terme en Son Roig tinguda y confrontada com en actes es de veurer, sembrada de blat, la que es de la heretat del dit Bauça Ferrer.

Item quatre quarterades de terra ditas el Pou Comu, tingudas y confrontadas com en actes es de veurer, que es troben duas quarteradas de blat sembradas del cami avall y del cami amunt goret, las que son de la heretat del dit Bauça Ferrer.

Item se continuan unas casas y corral ditas lo Sellar scituadas dins dita vila, las que foren olim de Matheu Amengual, y dins de ellas lo siguent, que son de la heretat de la dita Pocoví.

Primo: un cup de fust ab son cañis de tenor de quaranta somadas.

Item una bota congreñada de tenor de set somadas, altre de tenor de nou somadas, altre de dotze somadas plena de vi, altre de vint y quatre somadas plena de vi, altre de dotze buida, altre de catorza somadas, altre de quinza, altre de deset, altre de sinc, altre de mena ab quatre sercols de ferro buida, altre de mena ab dos sercols de ferro de tenor de deu quartins, altre congreñada de tenor de sinch somadas, y altre de vint y tres somadas y altre ab sercols de ferro de tenor de deu quartins.

Item se continuan las dogas de duas botas congreñadas ab sos congreñys desfetas una de tenor de vint y quatre somadas, y la altre de vint y sis, y una bota congreñada desfeta de deu quartins.

Item un cubell de fust ab tres congreñys y son cañis de tenor de dotze somadas.

Item duas prensas una grossa y la altre mas petita y quinza sportins.

Item un cup de pedra de tenor de doscentas somadas nou ab son cañis.

Item set portadoras usadas y tres vellas.

Item dos banchs un gros y un mitjenser vells.

Item duas pessas de tenor de sinch palms pedra de Senteñi.

Item tretza vigas redonas de poll, y duas jaseras de lo mateix.

Item un banch de trescolar ab son escalo de poll usat.

Item vuyt fexos de cañas.

Item tres trossadas de poll duas gruxadas de vuyt palms, y una mes prima de dotze.

Item un rentedor de pedre vive de tenor de sis palms de llergari.

Item onse alfabias, set mitjenseras y quatre grans dins las quals se a enconrat nou quortins vinagre.

Item tres ribells mitjensers usats.

Item una taula ab son calaix ab pany y clau vella, y sobre ella dotze cadefets de terra, tres parells de mesuras de quarta, quarto, y mesuras petitas, y duas dotzenas y mitja de escudellas verdas y dins un armariet una dotzena de platets verts, unas grellas de ferro petitas usadas, y una olleta en broch.

Item tres griffons grossos, dos rescados de bota, una cassa de aram y un embut de fust per trescolar.

Item set sistas de portadora usadas.

Item un banch vell de respalle de pi, y una banca de figuera.

Item tres benquets dos de llergari de deu palms, y lo altre curt y una banca de figuera.

Item setanta quarteras cals.

Item dos gerras de trescolar.

Item una serra rompuda y un xerrach usat.

Item una corriola y una corda vella del pou que se enquantra dins ditas casas.

Item una barromera de cup pedra de Senteñi y un tros de lo mateix.

Item un satriet ab oli, y una tasse tot de vidre.

Hec autem ett. Protestans ett.

Testes los Rvds. Miquel Company y Miquel Font Pbres. y per quant los dits administradors saben escriurer, y tambe lo dit Florit lo firman de las suas proprias mans.

Dr. Joachim Parelló Rr. de Sant Joan=Miquel Fiol Pre. = Jordi Joseph Company Pre.= Joan Florit=Devant de mi Pera Andreu Mora y Rosselló, per Miquel Mora Nott.

Item se continua quatre carretadas lleña de tions de alzina y deu carretadas de garbons y altre lleña.

Item se declara no haverse continuat ninguna spessie de roba de calsar y vestir de dita difunta com son cambuxos, rebosillos, gipons,

faldetas, camisas, faldons, calsas y sabatas et alias per haver llegada dita difunta dita roba en son presitat testament a Margaritta Bauça se nabodera muller de Cosma Mas, y averse entregada aquella per los sobredits Administradors obeint a lo manat per la dita difunta en presencia de Joan Florit son marit y de los Rvds. Miquel Company y Miquel Font Pres. y Pau Mayol ferrer de que don fee jo el infrascrit =Pera Andreu Mora y Rossello.

Die 9 maig 1768

Continuant ett.

Primo fonch atrobat a dita heretat vuyt llensols de bri y estopa usats.

Item devuyt llensols de borras usats.

Item onsa llensols en randa d'iferents, deu en randa estreta y un en randa ampla de los quals ne a nou de brinet, y dos de lli tots usats.

Item quatre tovalles de coto, duas en randa y duas sens randa.

Item una davantera de lliit en randa, y duas sens randa.

Item una davantera de lliit en randa, y unas estovallas de estopa llises.

Item set vanaves, esto es sinch de fil usadas, unas de fil ab flocadura llarga y altre de coto confitada.

Item sinch torcabocas de bri usats.

Item sis coxineras, una ab randa y las altres llises totas usadas, y un cañom de bri de axugar mans.

Item duas escalas de figuera, tres destrals mitjenseras, una arada condreta de lleurar, y una olla de bronso mitjensera.

Item una pessa de roba de stopeta de tenor de sirca dotze canas, y dos gipons vermells de home.

Item un justecoro de cordellat ros, y altre de estemeña rossa.

Item una capa de burell ros, y dos calsons de lliste de seda usats. Hec autem ett. Protestans ett. Inventari rebut en la present vila de Sant Joan los de sobre dits die mes y any.

Testes ett. lo Rd. Miquel Font Pre. y Pera Bauça menut y per seber escriurer lo firman de la sua propria ma Joan Florit = Miquel Fiol Pre. en dit nom = Jordi Joseph Company Pre. en dit nom.

Dicto die Pera Pau Mayol ferrer de offici y Matheu Bauça calderer tots de dita vila, qui de tot son bon grat y sarta sciència y en atencio que los sobre dits Administradors han fet entrego de tots los mobles continuats en lo present inventari al dit Honor Joan Florit viudo de la dita Elizabeth Pocovi. De grat ett. se constituexen fiansa al dit Florit y prometen, y se obliguen sempre que al dit Florit no fasse entrego dels dits bens continuats en lo present inventari a los sobre dits Administradors al fer haver y fer entrego de aquels a los sobre dits Administradors tan ab dit Florit com sens ell, per lo que obliguen tots sos respectius bens renunciand ett. y la ley y franqueza de Mallorca, y prometen estar a dret a tot lo sobre dit: Acte en la present vila de Sant Joan.

Testes predicti, y per no saber escriurer firma per ell al debaix firmat en ses presencias y requisicions=Miquel Font Pre.

Devant de mi Miquel Mora Notari.

Darrerament hem trobat el testament (incomplet) d'Elizabeth Pocovi i Santjust, per cert molt curiós, i gràcies a ell porem aclarir unes quantes coses: Transcrivim alguns passatges:

.....Item leix per bon amor a Margarita Bauça, muller de Cosme Mas, me nebodera (1) tota la mia roba de mon calsar y vestir de qualsevol especie sie, com son camias, rebosillos, cambuxos, gipons, faldetas, y faldons, zabates y calses: mes li leix tres llensols de drap y tres torcabocas.

Item leix per lo bo y conjugal amor que tinch a Juan Florit mon marit el saller ab totes las botes que se troban dins de ell al que compri a Matheu Amengual etc.

Aquest celler estava situat al carrer de les Parres—ara Fra Lluís Jaume—i al present és el «garage» del metge D. Gabriel Verger, i era conegut antigament per la posada de Son Pocovi.

..... après seguit lo òbit del dit Juan Florit mon marit fas e instituesch hereus meus universals y propietaris Antoni Mayol fill de Matheu de la Plaza mon nebod y Cosme Bauça de Matgi de Son Pericas mon neboder ab esta forma; a

(1) Nebodera: filla de nebod o neboda.

lo dit Antoni Mayol lo fas hereu de las casas y corral que habit lo die present comprenintse lo pati que esta unit en las matexas casas y corral, mes lo fas hereu de la pesa de terra dita lo Pou Comu, mes lo fas hereu de la viña que tinch en Son Coll, etc.

..... y a lo dit Cosme Bauça de Son Pericas mon neboder, lo fas hereu de la mitja quarturada de terra del Mitja Pla y de tota la terra que tinch en Son Roig etc.

..... orden y man que immediadament seguida la mia mort, per lo Rd. Sr. Rector qui es, y a las horas sera de la iglesia de la present vila, per lo Rd. Miquel Fiol Pre. beneficiat en la iglesia de la present vila y per lo Rd. Jordi Company Pre., sie rebut inventari de la mia integra heretat y de la heretat del dit Pere Antoni Bauça mon marit primer en el qual inventari en primer lloch continuaran tots los inmoebles y mobles, robes, alacas y parament de casa, y tot lo que se encontrera dins la mia heretat, y del dit Bauça mon primer marit, y rebut que hagen dit inventari, los mobles y robes lo vendran a los meus perents, y del dit Bauça, fent los pagar lo que troberan ser just y las que los meus perents y del dit Bauça no vullen les robes al preu que los sobre dits troberan ser just, a las horas los de sobre dits vendran las ditas robas y trastos de casa en encant publich y tot lo importe de ditas robas, mobles de casa, trastos y al valor de las alacas de or y plata y de qualsevol especie sien, los de sobre dits lo distribuiran en sufragis, celebradors en la iglesia de la present vila en sufragi de la mia anima y del dit Pere Antoni Bauça mon primer marit etc.

..... declar que lo que se encontrera que sie de art de pages com son reias, aradas, jous, y demes condusent a dit art, y tot parament de casa, com son banchs, cadiras, bufets, y tot lo que sie necessari de alacas per adorno y parament de casa, que tot esto los dits Administradors lo dixeran en ditas casas sens que a esto se haje de posar preu etc.

També podem assegurar que les cases de Pere Antoni Bauça Ferrer, que sa muller Elizabeth Pocovi deixà a son nebod Antoni Mayol, eren les conegudes per ca l'honor Arnau Mayol—avui de la Sra. Ferriol—del carrer de Fra Lluís Jaume, i no les dels hereus de D. Antoni Oliver Mas, que també procedeixen d'un Bauça Ferrer.

L'ESGLÉSIA DE SINEU

PER J. ROTGER

Documentació

En aquell temps les autoritats civils eren les qui duien el capdavant en tot lo que eren coses materials de l'Església. Les eclesiàstiques no s'aficaven dins aquest ram, en no esser que aquelles descuidassen les seves obligacions: y en aquest cas se limitaven a fer-les complir, imposant, si era precis, multes pecuniàries o penes espirituals a les autoritats civils descuidades. Hem vist bastants de casos en què el Bisbe o el Vicari General han ordenat als Jurats de Sineu fer alguna cosa per l'Església—com és ara un retaule, una porta, una campana—baix de pena de pagar tantes lliures, o, fins y tot, baix de pena d'excomunió.

Els Jurats de Sineu, idò, duien el capdavant en la construcció de la nova església parroquial; y, a fi que el negoci quedàs més atès, elegien, ells o el Consell, dues persones que, amb el nom y autoritat d'obrers o administradors de l'obra de l'església, se cuidassen minuciosament de la bona marxa de l'empresa. Foren obrers de l'església, que sapiguem, En Joan Rabassa, En Guillem Pastor, En Toni Verger, En Joan y En Miquel Torrent y En Jaume Gacías.

Per dur la comptabilitat de la fàbrica de la nova església parroquial, el Consell de la Universitat de Sineu, que tal volta en el principi s'havia servit del mateix Clavari de la Vila, dia 13 de Juny de 1508 féu un nomenament especial: nomenà Clavari de l'Obra de l'Església l'honrat Joan Torelló, major de dies. (1)

El llibre de Clavaria d'En Torelló arriba des del mes del seu nomenament fins al mes d'Agost de 1509.

Dia 16 de Juliol de 1510 el Consell elegí per Clavari de l'Obra de l'Església el prevere mossèn Antoni Rabassa; (2) y el seu llibre de Clavaria arriba fins al Juny de 1511.

Dia 25 d'Agost de 1512 el Vicari General nomenà Clavari de l'Obra de l'Església de Sineu el mateix mossèn Antoni Rabassa. Així ho diu ell al principi del seu segon llibre: «En nom de nostre Senyor Jesucrist e de la graciosa Verge Madona Santa Maria e de tots los sants e santes de paradís, sia notori com lo disabte que contavem 15 de agost fonch feta electio per lo rauarent Vicari General, menant que yo dit

1 A. M. Clavaria 1508, fol 2.

2 A. M. Clavaria 1510, fol 1.

preuere degués administrar dita clauaria de le obre de le Verge Maria de Sineu. Le qual excepti. A leor sia de nostre Senyor Déu e de le gloriosa Verge Madona Santa Maria. Amen».

Aquest segon llibre de Clavaria de mossèn Antoni Rabassa arriba fins al Juliol de 1514, en què el prevere mossèn Rafel Sabater, ja nomenat Clavari de l'Obra de l'Església, començà un llibre nou que arriba fins al mes d'Agost de 1520.

El llibre d'En Torelló y els dos de mossèn Rabassa encara estan fets a l'antiga.

Els llibres dels clavaris del segle XV y principis del segle XVI, al manco a Sineu, tenen una factura molt singular, de la qual intentarem donar una idea.

Suposem que un menestral, per exemple un ferrer, havia de cobrar una feina que li havien encarregat els Obrers de l'Església. El ferrer se presentava als Obrers de referència y els ho manifestava. Aquests preuien una fulla de paper y hi escrivien una orde al Clavari, manant-li que entregàs, en blat o en diners, el valor d'aquella feina. El ferrer, amb la fulla que havien escrit els Obres y acompanyat d'un testimoni, se n'anava al Clavari y aquest el pagava; y a l'acte, el testimoni consignava per escrit, a la mateixa fulla dels Obrers, que el ferrer havia cobrat.

A la tal fulla li deien un albarà y també una apoca.

Vetaquí, com exemple, una apoca o albarà:

De part dels honrats Rafel Torent, Johan Torelo menor, Pons Feragut y Rafel Reyat jurats l'any present en la vila de Sineu ensemps ab los honrats obrers Johan Torent e Johan Rabasa. Al venerable mossen Antoni Rabasa preuere e clavari de la obra de la sglesia. Manam vos que dels diners de dita obra doneu a nel senyer en Pau Catala dues liures per pedra que ha treta per dita obra. Dat en Sineu a 7 de Agost any 1510.

Johan Torent

Johan Rabasa

Yo Guillem Fiol fas testimoni com lo senyer en Pau Catala otorga haver rebut la damunt dita quantitat.